

ANNEXA 1

L'abans, l'ara i el demà de l'espai productiu

Josep Montasell i Dorda

Enginyer tècnic agrícola. Master en gestió ambiental al món rural
Cap de la secció tècnica de gestió. Servei d'Acció Territorial. Àrea d'Espais Naturals. Diputació de Barcelona

1.- De la màxima producció a la producció contractual.

Si busquen en el diccionari el concepte de productiu, aquest ens diu: “*adj. Que té la virtut de produir, és a dir capaç de generar, donar naixença, ..., fornir un guany*”. Vet aquí una primera qüestió a plantejar-se. La terra és capaç de generar, donar naixença, de fornir guanys, però quin tipus de guanys hem de considerar?

Els romans ho tenien clar: l'agricultura, que no és altre cosa que el sometement de la terra a certs treballs i cures perquè doni fruits, era “*la ciència de les coses que s'han de sembrar i practicar en cada camp, per tal de que la terra donés sempre els màxims rendiments*”.¹ Aquesta finalitat de “màxims rendiments” al cap de 20 segles continuava present quan un del objectius de la Política agrícola comuna definida en el Tractat de Roma pel qual és constituïa la Comunitat Econòmica Europea (CEE)² era el “*d'augmentar la productivitat de l'agricultura tot desenvolupant el progrés tècnic, assegurant el desenvolupament racional de la producció agrícola i també la utilització òptima dels factors de producció, especialment de la mà d'obra*” (Art. 39.1a del Tractat de Roma)

A què ens ha portat aquesta persistència de 10 - 12.000 anys, de considerar la terra, des de que l'home deia e ser transhumant i passa a ser sedentari, com espai on aconseguir el màxims fruits? Sense dubte a considerar-la útil en funció de la capacitat de generar fruits i en definitiva guanys econòmics. Les centuriacions romanes o els sistemes de regadiu àrabs són dos exemples clars, entre d'altres, d'aquesta voluntat de cercar rendiment, de fer productiva la terra. En el món hi ha exemples històrics de com aquesta voracitat d'extracció i de transformació han portat a la desertització.

Més endavant, en la mesura que ha anat creixent la població i han existit forts processos d'emigració del camp cap a la ciutat, ha aparegut una forta demanda de sòl fonamentalment pel creixement de la ciutat per a usos urbans, industrials, de serveis, etc. i per a les comunicacions entre aquests nodes de creixement. A la Mediterrània aquests processos han provocat fenòmens com la litoralització, metropolitització, paraurbanització i mobilitat estacional. Un 38 % de la població total dels països riberencs mediterranis es situen al litoral mediterrani amb densitats mitjanes que en el cas dels països de l'Arc Llatí (Portugal, Espanya, França i Itàlia) són de 350-400

¹ M.Terenci Varró (segle I aC). Rerum Rusticarum. Llibre primer “d'agricolia”. Traducció de Mn. Salvador Galmés. Fundació Bernat Metge. Col·lecció escriptors llatins (1927).

² Els tractats fundacionals de la CEE es signaren a Roma el 25 de maig de 1957.

habitants/km²³. Aquesta població tot i distribuir-se al llarg del litoral presenta importants concentracions urbanes que constitueixen àrees metropolitanes amb elevades demandes de sòl i generadores d'una important petjada ecològica⁴. La litoralització i la metropolització presenten com a conseqüència la paraurbanització, és a dir la dedicació de l'espai rural del seu entorn per a instal·lacions allunyades de l'activitat agrària amb graus diferents d'intensitat que fins i tot el poden fagocitar. Però a més, la població una vegada assentada en un territori presenta, en la mesura que el poder adquisitiu augmenta, una mobilitat estacional en la recerca de la "*dosi setmanal de ruralisme*" perduda⁵. Aquesta mobilitat estacional, conseqüència dels desplaçaments en caps de setmana i vacances, condueix a que, en aquests períodes, la població de fet que han de suportar aquests municipis i comarques es dupliqui, tripliqui i fins i tot quintupliqui en relació a la població censada. Uns exemples d'aquest fenomen són les comarques del Baix Penedès, que multiplica per cinc la seva població estival i l'Alt i el Baix Empordà que la multipliquen per tres, entre moltes d'altres.

Això porta a poder afirmar que la quantificació de l'espai lliure, i dins d'ell de l'espai productiu, no es pot fer tenint estrictament present el nombre d'hectàrees no construïdes d'un terme municipal i del percentatge que aquestes representen sobre el total del terme; ja que, moltes vegades es tracta d'un indicador inadequat per conèixer la realitat actual, però, sobre tot, per poder fer una prospecció de futur, ja que els fenòmens abans mencionats distorsionen la percepció real de les conseqüències que se'n deriven, i derivaran, de la compactació del territori. Un enllaç d'autopista rodejat d'un espai productiu, fomenta unes expectatives de ser urbanitzat molt superiors a si simplement aquest espai és travessat per una autopista. Un espai productiu esquitxat d'infraestructures de comunicació, de xarxes de distribució d'energia, de construccions auxiliars, etc., crea una percepció paisatgística que desdibuixa totalment, per a un observador exterior, la imatge que possiblement pugui tenir d'un paisatge agrari productiu.

Aquesta situació arriba a la sofisticació d'alguns autors com Ramon Folch que defineixen el territori com la suma de l'espai ocupat i l'espai lliure⁶. Però a la vegada l'espai ocupat és la suma de l'espai urbà (residencial i industrial) i l'espai paraurbà⁷ o espai amb característiques urbanes que es construeix i consolida en àrees teòricament no urbanes. Tot no acaba aquí, el paraurbà presenta tres subgrups: el periurbà o espais que assumeixen progressivament el creixement urbà, el rururbà o espai rural dedicat, en la pràctica, a usos industrials i urbans que, tot i sent classificats com a no urbans en els plans urbanístics, es veuen ocupats per activitats i instal·lacions allunyades de l'activitat

³ En el cas de la Regió Metropolitana de Barcelona hi ha el casos extrems de Barcelona amb 15.028 h/km², Badalona 9952 h/km² o Sant Adrià del Besos 8779 h/km².

⁴ La petjada ecològica de la ciutat de Barcelona s'estima a partir de dades de 1996 en 4.880 km² que correspon a 3,23 ha. de terreny per habitant per al consum d'aliments, mercaderies i productes energètics i per a les infraestructures construïdes que té la ciutat. D'aquestes hes. 1,02 (31,6 %) corresponen a l'àrea d'absorció del CO₂ associat al consum de gas-iol, gasolina i fuel-oil, i 0,49 ha. (15 %) correspon a l'àrea per satisfer les necessitats alimentàries. Si a nivell mundial a cada persona li correspon una superfície teòrica de 0,25 ha. de terra de cultiu, d'entrada un habitant de Barcelona provoca un dèficit de 0,24 ha. (0,49 - 0,25 = 0,24 ha.). Pel que fa a la superfície d'absorció del CO₂ un barceloní provoca un dèficit de 0,42 ha. (1,02 - 0,6 = 0,42 ha.). Veien aquestes dades, si occident no limita el seu nivell de consum de recursos i tot el que ell comporta, es pot parlar d'una Terra sostenible?

Prat, A. Aproximació de la petjada ecològica de Barcelona: resum dels càlculs i reflexions sobre els resultats.

⁵ En la Regió Metropolitana de Barcelona tenen segona residència: el 30 % de la població de la ciutat de Barcelona, el 20 % de la població dels municipis de 50.000 a 1 milió d'habitants i el 10 % de la municipis de menys de 50.000 habitants.

⁶ Espai lliure, de què?. De processos d'urbanització massiva.

⁷ Tradicionalment s'ha vingut denominant a l'espai paraurbà, periurbà pel fet de configurar-se en la perifèria de les ciutats. Aquesta denominació com espai no urbà que assumeix activitats de característiques urbanes, continua utilitzant-se per molts autors.

agrària, com ara les plantes de tractament d'aigües residuals, carreteres, autopistes, circuits permanents de motocros o automòbils, presons, incineradores, etc. Per últim voraurbà o espai destinat a ser fagocitat pel creixement urbà i que és el resultat de l'esquarterització del territori per carreteres i autopistes i altre tipus d'infraestructures i per activitats productives no agràries que l'insularitzen, que l'aïllen del conjunt d'espais lliures. Són espais moltes vegades productius però que estan condemnats a ser abandonats.

$$\text{TERRITORI} = \text{ESPAI OCUPAT} + \text{ESPAI LLIURE} \\ (\text{residencial} + \text{industrial})$$

$$\text{ESPAI OCUPAT} = \text{ESPAI URBÀ} + \text{ESPAI PARAURBÀ}$$

$$\text{ESPAI PARAURBÀ} = \text{ESPAI PERIURBÀ} + \text{ESPAI RURURBÀ}^8 + \text{ESPAI VORURBÀ}$$

És evident, que cadascuna d'aquesta tipologia de territoris és capaç de generar diverses situacions productives; en definitiva guany, ja sigui a curt, mitjà o llarg termini. Guany derivats de l'especulació, de la utilització del sòl no urbà per activitats impròpies, d'activitats pròpiament agràries i, fins i tot, d'altres activitats que, sense transformació del sòl, puguin generar-se, com poden ser les activitats ecoturístiques, de conservació i gestió del patrimoni natural, educatives, etc.

La diversitat de tipologies d'espais "no urbans" presents arreu d'Europa, especialment a partir del anys 60 i setanta del segle XX, derivats de la paraurbanització o periurbanització del territori han portat a alguns estudiosos a preguntar-se, sobre quina és la percepció actual dels ciutadans de l'espai rural. L'espai rural roman espai productiu, malgrat la disminució d'algunes activitats tradicionals, però cada cop se'l considera més com espai natural, de preservació i conservació de recursos.

En un informe del Senat Francés sobre gestió d'espais periurbans⁹, presentat a l'any 1998, es constata que, en un sondeig, solament un 28 per cent dels francesos associen el terme de "camp" a una utilització agrícola del sòl i d'aquests, un 69 per cent camp, no es més que "paisatge".

Aquest és també el cas d'una enquesta feta, l'any 2001, a 2000 francesos i franceses¹⁰ donant com a resultat que l'espai rural a França és considerat com "*un paysage i una forma de vida*", no associant-se a un espai productiu estrictament.

L'enquesta presenta, entre moltes altres, unes dades d'interès que contradiuen opinions d'alguns estudiosos que afirmen que l'espai rural no existeix al no poder-se associar estrictament a activitat agrària. Els francesos ho desmenteixen ja que, tot i no associar-

⁸ Un dels primers en utilitzar aquesta paraula han estat els geògraf G. Bauer i J.M. Roux (1976) en l'obra "La rurbanisation ou la ville éparpillée". Paris. Éd. Du Seuil.

⁹ Sénat. Session ordinaire de 1997 – 1998. Rapport d'information fait au nom de la commission des Affaires économiques et du Plan sur la "gestion des espaces périurbains"

¹⁰ Enquesta realitzada per CRÉDOC (Centre de Recherche pour l'Étude et Observation des Conditions de Vie) a l'any 2001 a 2000 ciutadans i ciutadanes de França sobre la qüestió "Els francesos i l'espai rural". Extret de la ponència de Ph.Pierre-Cornet presentada en el col·loqui "La ville étalée en perspectives" que va tenir lloc a Toulouse el 24 i 25 de gener de 2002 amb el títol "Les mobilités des populations entre villes et campagnes et les perceptions actuelles de l'espace rural en France: vers une campagne résidentielle généralisée?"

se a espai productiu, el 85 per cent dels enquestats de les poblacions situades en les corones periurbanes consideren que ells resideixen al camp; i la meitat dels que afirmen viure en una zona rural habiten a França en una zona que estadísticament es considera “*espai amb dominància urbana*” segons els criteris de l’INSEE (Institut National de la Statistique et des Études Économiques) i de l’INRA (Institut National de Recherche Agronomique)

Els resultats d’aquesta enquesta posen de manifest com, espontàniament, l’espai rural és considerat com un espai natural protegit, de calma i repòs. El 30 per cent del enquestats associen, en pregunta oberta, l’espai rural a ruralia, a camps, a vegetació i un 20 per cent evoquen la calma, el silenci, la tranquil·litat i en general a condicions de vida considerades agradables. En canvi, no apareixen, en la imatge d’espai rural, les activitats econòmiques, productives ni, en particular els pagesos i les activitats agràries. Menys d’un 10 per cent del enquestats associen espontàniament l’espai rural a agricultura o a treball agrícola. L’espai rural es defineix avui, als ulls de França, per el què ofereix la percepció i, molt secundàriament, pel què si fa.

La pròpia reforma de la Política Agrícola Comuna (PAC), present en les successives reformes i en especial la que està plantejant el Comissari d’Agricultura, desenvolupament Rural i Pesca de la UE, Sr, Franz Fischler, ha anat encaminada a fer de l’agricultura, la ramaderia i la silvicultura una *activitat “compatible amb els interessos de la col·lectivitat i respectuosa de les exigències del medi ambient”* (F.Fischler. Berlin, 7 de maig de 2001). Aquests interessos de la col·lectivitat pels denominats “*assumptes socials*” porta a afirmar que la “*societat està disposada a ajudar a l’agricultura, a condició que els pagesos ofereixin el que la gent desitja: salubritat del aliments, benestar animal i bones condicions mediambiental*” (F. Fischler. Brussel·les, 22 de gener de 2003). Aquesta voluntat de resposta als interessos col·lectius ha propiciat a la Comissió Europea a aprovar, el 22 de gener de 2003, una sèrie de propostes de reforma de la PAC, d’acord amb l’acord prè per els Caps d’Estat i Govern a Brussel·les a l’octubre de 2002, els quals a més de limitar la despesa màxima entre d’altres recomanacions, destacaven “*la importància del caràcter plurifuncional de l’agricultura*”.

Els diversos elements clau de la reforma Fischler són:

- La dissociació: Una ajuda única per explotació, independentment de la producció.
- La condicionalitat: Vinculació de les ajudes al compliment de les normes en matèria de medi ambient, salubritat del aliments, benestar animal i seguretat i higiene en el treball, així com a la condició de mantenir les terres agràries en bones condicions agronòmiques.
- La regresivitat: Una reducció dels ajuts directes a les explotacions de major grandària, per tal de generar fons addicionals per al desenvolupament rural i el finançament de noves mesures de reforma.
- Una política de desenvolupament rural reforçada, amb més fons i noves mesures per promoure la qualitat i el benestar animal, i ajudar als pagesos a complir amb les normes de la UE en relació amb la producció.

- Revisió de la política de mercat de la PAC: reducció final d'un 5 % en el preu d'intervenció dels cereals, parcialment compensat per un increment dels ajuts directes als pagesos del sector dels conreus herbacis, reforma més ràpida i de major amplitud en el sector làctic, diferenciant els retalls dels reus de la mantega i la llet de pols desnatada i manteniment de les quotes llieres fins 2014/15, reformes en els sectors de l'arròs, el blat dur, les patates de fècula i els farratges dessecats.

El sector agrari català en el Llibre Blanc del Sector Agrari, i posteriorment recollit en l'art.2.e de la Llei d'Orientació Agrària,¹¹ proposa la necessitat de promoure *“el reconeixement social i mediambiental de l'activitat agrària i el seu caràcter multifuncional, com a productora d'aliments i altres béns, com a element d'equilibri territorial, especialment en les zones de muntanya i les zones sota l'influència de pressió urbanística, de preservació del paisatge i la biodiversitat, i com a conservadora del medi rural i del patrimoni natural i cultural de Catalunya”*.

Estem davant d'un nou ordre de la funció tradicional dels espais productius on, a més de produir bens derivats de la producció d'aliments, apareixen nous bens de caràcter social i ambiental que cal incorporar a l'hora de fer la valoració econòmica d'un espai productiu. Aquesta valoració, d'una manera o altre, també ha de repercutir, en l'economia del propi sector agrari.

Tot això porta a que hi hagi qui parli d'un nou concepte com són els projectes “agro-urbans”, com una mesura de conservació i fins i tot recuperar espais agrícoles i forestals per tal que siguin “útils” per a la gestió urbana i periurbana. S'ha de produir be, però la societat ha de tenir també aquesta percepció. Aquests projectes agro-urbans “útils”, des de la realitat i des de la percepció, han de basar-se en criteris:

- Comercials: Apropar els productes agrícoles als consumidors urbans.
- Urbanístics: Limitar el creixement del teixit urbà conservant estables el teixit d'espais lliures.
- Paisatgístic: Conservar els espais lliures com a qualitat paisatgística suburbana
- Pedagògics: Iniciar als infants dels pobles en les pràctiques agrícoles
- De lleure: Agroturisme, lleure urbà.
- Sociològics: afavorir la interrelació entre les societats urbanes i rurals
- Polítics: Mobilitzar en aquest projectes als consumidors d'espai i de productes, i els actors de la gestió pública, especialment els municipis, els serveis desconcentrats de l'Estat, les agències de gestió del sòl, etc.

¹¹ Llei 18/2001, de 31 de desembre, d'orientació agrària aprovada pel Parlament de Catalunya, en sessió plenària el 19 de desembre de 2001, aprovada per unanimitat de tots els grups parlamentaris i sorgida del Llibre Blanc del Sector Agrari elaborat pel Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya amb la col·laboració de la Unió de Pagesos de Catalunya, Joves Agricultors i Ramaders de Catalunya i la Federació de Cooperatives de Catalunya.

Això implica, sense oblidar-se dels problemes que poden sorgir, articular les necessitats de la població amb les dels pagesos (organització de mercats, reciclatge de deixalles, acolliment a la granja, espais de lleure, etc.). I naturalment no totes les formes d'agricultura seran possibles en aquest urbà-camp, fent-se necessari un pacte entre la ciutat i el món agrari.

Tres són les condicions indispensables per tal que sigui possible un projecte agro-urbà:

1. L'existència d'un projecte territorial de desenvolupament rural que precisi els espais agrícoles a preservar i les condicions per a la seva gestió i durabilitat en aspectes econòmics, ambientals i socials (sostenibilitat).
2. L'estabilitat de la terra com a eina de treball, fent-se necessaris elements de gestió de la terra que limitin la seva especulació.
3. Una relació contractual entre els ciutadans, el govern i els pagesos (contracte territorial d'explotació).

La Llei d'Orientació Agrària (LOA) en l'art. 2.d preveu *“fomentar les activitats agràries respectuoses amb el medi, mitjançant l'establiment de contractes entre l'Administració agrària i les explotacions, amb la finalitat d'assegurar una gestió del territori adequada a les necessitats de la ciutadania”, en definitiva el desenvolupament dels “contractes territorials d'explotació”*¹².

2.- La terra com a factor de producció

Si la base territorial, tal com s'ha indicat, és una de les condicions necessàries per garantir el futur d'un projecte agro-urbà, cal incidir en dos aspectes que la llei incorpora i que, si bé no són l'agosarats que alguns desitjaríem, aporten novetats remarcables. La llei ofereix als ajuntaments l'oportunitat d'adquirir sòl no urbanitzable per formar part de les seves *“reserves per protegir i tutelar el SNU”* (LU art. 153 4d), amb la condició de que aquesta possibilitat d'adquisició de sòl, per constituir o ampliar el patrimoni municipal i comarcal de sòl, estigui inclosa en els *“programes d'actuació urbanística municipal i comarcal (PAU)”* (LU art. 151.1)¹³.

Una altre novetat important, el fet de que les cessions gratuïtes de sòl a l'administració, corresponents al 10 % de l'aprofitament urbanístic dins del sector del sòl urbanitzable, pugui *“ésser substituïda pel seu equivalent en altres terrenys fora del sector .../... en els quals casos aquest equivalent s'ha de destinar a conservar o ampliar el patrimoni públic de sòl”* (LU art. 45.3).

Això, possibilita destinar l'aprofitament urbanístic per adquirir SNU prèvia valoració dels sòls substitutoris, fent que la substitució, al ser el SNU de valor unitari inferior, no

¹² Amb motiu de la Declaració de Montesquiu de Custòdia del territori (Castell de Montesquiu (Osona), 11 de novembre de 2000) sorgeix una organització titulada Xarxa de Custòdia del Territori per la qual es constitueix el Grup de treball d'acords en finques agràries que han elaborat un primer document de debat de distribució interna titulat “Proposta de criteris tècnics, mesures i objectius per als contractes territorials d'explotació”(Gener 2003). La redacció a anat a cura de l'Estudi DTUM, Fundació Natura, Grup impulsor de la Xarxa de Custòdia del Territori, Institució Catalana d'Estudis Agraris (ICEA), Institució Catalana d'Història Natural (ICHN) i SEO-Birdlife/Catalunya.

¹³ L'article 60 defineix els programes d'actuació urbanística municipal com l'expressió de les polítiques municipals de sòl i d'habitatges .../... són de caràcter potestatiu .../... i tenen una vigència màxima de sis anys.

sigui d'unitat a unitat sinó que la superfície del SNU substituir sigui major que la ofertada inicialment.

Aquest mecanisme junt a d'altres previstos en legislacions sectorials vigents, podria aplicar-se per *“adequar i afavorir els mecanismes que contribueixin a la transparència en el mercat de la terra i la gestió de les terres de conreu on s'ha cessat l'activitat agrària, i que permetin l'ampliació de a base territorial de les explotacions amb qualsevol modalitat de titularitat”* (LOA art.4g). la pròpia LOA deixa clara la necessitat d'una altre reivindicació llargament exposada, la de *“crear un òrgan administratiu que promogui la millora de la dimensió i la reestructuració de les explotacions agràries”* (LOA art. 4h). Per alguns seria el banc o fons de terra, com a òrgan gestor de sòl, que fes possible millorar la base territorial de les explotacions agràries per via de la compra i/o l'arrendament, podent adequar la dimensió de les explotacions a les necessitats reals de cada empresa agrària. Mecanismes que podrien ser no efectius sinó s'atura el creixement desmesurat del preu del sòl derivat de les expectatives de requalificació urbanística que queden àmpliament obertes amb la legislació actual de la Llei d'Urbanisme, a no ser que el sòl tingui una classificació clara derivada de *“transformació incompatible”* o *“inadequat pel desenvolupament”* con ja s'ha indicat.

Les expectatives de requalificació de molts sòls de Catalunya han portat a preus del sòl com els que s'indiquen en el quadre 1.

Quadre 1 EXEMPLES DE PREUS DEL SÒL AGRÍCOLA AMB EXPECTATIVES		
Indret	Preu (EUR/ha.)	Causa de l'increment de preu
Pla de Bages (El Bages)	36.000 – 60.000	Cruïlla de dues noves comunicacions: l'Eix Transversal i el desdoblament de l'Eix del Llobregat. Promotora formada per Ajuntaments, Cambra de Comerç i Caixa de Manresa
Vilanova del Camí, Santa Margarida de Montbui, Òdena i Jorba (L'Anoia)	30.000	Projecte de polígon industrial. INCASOL
Alt Penedès	Opcions de compra de 180.000	Corredor central del Penedès: A-7, N-240 i la variant de Vilafranca i els Monjos

Font: La Terra. Núm. 281, gener 2003

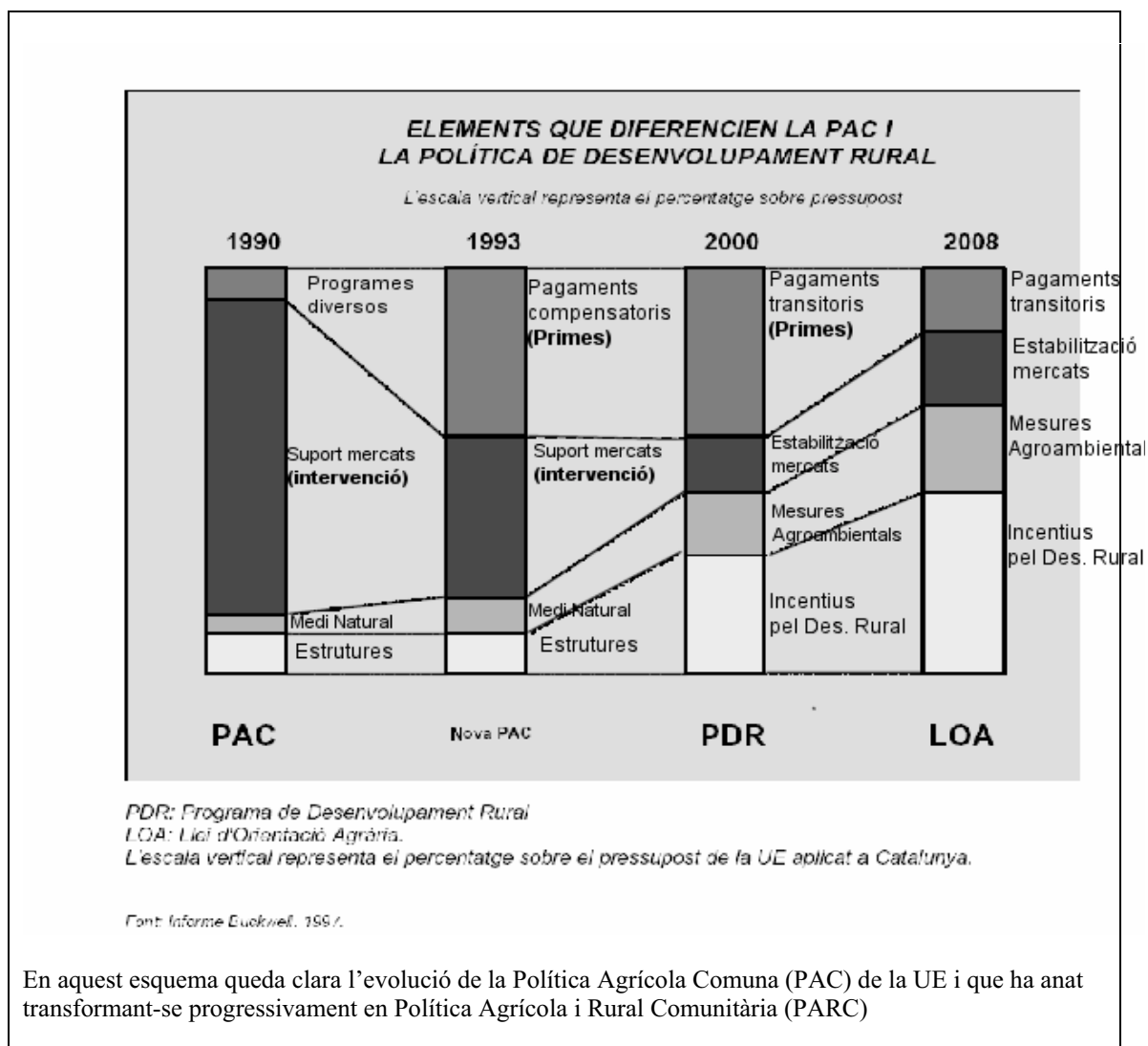
Però no solament les expectatives urbanístiques incrementen el valor de la terra. També, encara que en menor mesura, cal mencionar els efectes PAC i del Decret de dejjeccions ramaderes

L'efecte PAC com a factor de l'encariment del valor de la terra (d'ença del període 1993-1994 de la reforma de la PAC, al passar del ajuts a la producció als ajuts indirectes). A partir d'aquest moment el preu de la terra internalitza els ajuts a l'hectàrea de conreu i el mercat associa al valor de la terra el pagament anual de la PAC. Factor que a l'any 2001, es desaccelera amb l'incertesa del futur de la nova reforma de la PAC, però que fàcilment es pot accelerar al retallar els ajuts directes i la desconexió d'aquests de la producció, amb la introducció d'un únic pagament a l'explotació sobre la base del pagaments històrics. Aquesta proposta farà que s'especuli amb el dret a produir i amb el dret a cobrar, esdevenint un nou factor que farà que l'especulació sobre la terra s'incrementi més, encara que no es cultivin adequadament.

Els fems i purins de les granges una vegada surten de l'explotació, per la Llei de Residus (Llei 6/1993, de 15 de juliol), són considerats residus subjectes a normatives

que han de complir. Els decrets posteriors que regulen les quantitats màximes de nitrogen en forma d'adob que pot aplicar-se als sòls, han fet, entre altres qüestions, que s'hagi incrementat la demanda de sòls susceptible d'aplicar fems i purins. La necessitat de justificar la base territorial per aportar nitrogen procedent de residus orgànics ha fet que allà on hi ha major carrega ramadera vagin buscats aquests sòls. Aquesta demanda de sòl, ha portat a incrementar-se els preus d'arrendament de terres, no tant per la seva capacitat de produir, sinó per la seva capacitat d'absorbir matèria orgànica. A Osona fins hi tot es paguen 360 EUR/ha. de mitjana per l'arrendament de terres per incorporar-hi matèria orgànica. En el Lluçanès es paguen 210 EUR/ha. i Les Garrigues 70 EUR/ha.

L'aplicació de diferents legislacions sectorials vigents a Catalunya poden ajudar en la preservació i gestió del espais productius, si bé la mesura fonamental correspon a l'aplicació i desenvolupament dels instruments d'ordenació urbanística.

Quadre 2 MECANISMES LEGALS ACTUALS QUE ES PODEN UTILITZAR PER A UNA ADEQUADA GESTIÓ DE LA TERRA COM A EINA DE TREBALL

Mecanismes d'actuació indirecta

1.- Mesures estructurals

Instruments d'ordenació territorial

Pla territorial general (PTG)	Pla territorial General de Catalunya. Llei 1/1995, de 16 de març
Plans territorials parcials (PTP)	<ul style="list-style-type: none"> • PTP de les terres de l'Ebre (aprovat) • PTP de les Terres de Ponent i PTP de la Catalunya Central (elaborant-se) • PTP Metropolità de Barcelona (redactat però "non nat")
Pla territorial Sectorial (PTS)	<ul style="list-style-type: none"> • Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN). Decret 328/1992, de 14 de desembre. • El PTG preveu un PTS agrari així com la Llei d'Orientació Agrària
Plans Directors Urbanístics (PDU)	

Instruments d'ordenació urbanística

Plans d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM)	
Plans Especials	

Instruments per preservar la unitat de les finques

Unitats mínimes de Conreu (UMC)	<ul style="list-style-type: none"> - Decret 169/1983 sobre Unitats Mínimes de Conreu de la Generalitat de Catalunya. - Ley 19/1995, de 4 de julio, de Modernización de las Explotaciones Agrarias
---------------------------------	---

2.- Mesures sectorials

Arrendaments agraris	<ul style="list-style-type: none"> - Ley 83/1980, de 31 de diciembre, de Arrendamientos Rústicos - Ley 19/1995, de 4 de julio, de Modernización de las Explotaciones Agrarias.
Crèdits i ajuts per adquisició de terres	- Real Decreto 204/1996, de 9 de febrero, sobre Mejoras Estructurales y Modernización de las Explotaciones Agrarias
Impost sobre finques infrautilitzades	

Mecanismes d'actuació directa

1.- Mesures estructurals

Retracta de confinats	<ul style="list-style-type: none"> - Codi Civil art. 1523 - Ley 19/1995, de 4 de julio, de Modernización de las Explotaciones Agrarias
Ordre d'execució i expropiació - de l'ús - del sòl	<ul style="list-style-type: none"> - Ley de Protección y Mejora de los suelos agrícolas - Ley de fincas manifiestamente mejorables (1979)
Concentració parcel·laria - d'iniciativa pública - d'iniciativa privada	
Fons públic de terres	

2.-Mesures sectorials

Explotació comunitària de la terra	<ul style="list-style-type: none"> - Legislació referida a formules associatives de producció. Entre d'altres la Llei de Cooperatives de Catalunya, Codi de Comerç - Codi Civil per les Comunitats de Bens (CB) Art. 392 al 406, - Real Decreto 1776/1981, de 3 d'agost, per el que s'aprova l'estatut que regula les Societats Agràries de transformació (SAT), etc.
Reubicació d'explotacions agràries	